

NICK CAVE'İN KURMACA DÜNYASI ÜZERİNDE 20.000 GÜN

Seda Usubütün

Eski Ahit'e göre dünyanın başlangıcında önce söz vardı. Nick Cave için de her şeyin başladığı yer sözcüklerle yarattığı ve her gün aralıksız yazmaya devam ederek varlığını sürekli kıldığı hayal dünyası. Kendisinin işlenmiş versiyonlarından oluşan karakterlerle dolu bu dünyada Tanrı dâhil her güç O'nun kontrolü altında. Bu yaratıma eşlik eden ruh hallerini her zaman istediği gibi kontrol edemediğini itiraf etse de! Anlatımsal şarkı sözü yazarlığı onu günümüze taşıyan en kayda değer özelliği olan Nick Cave, 57 yaş sınırında bu kez kendi hakkında bir öyküyü kendi sözcükleriyle sinemasal anlatım kulvarına taşıyor.

Senaryosuna ortak olduğu senarist-yönetmen Iain Forsyth ve Jane Pollard'ın 2012 filmi *Dünya Üzerinde 20.000 Gün*, bu anlamda oldukça özgün kurgusu olan bir Nick Cave belgeseli. Daha doğru bir deyişle Nick Cave & The Bad Seeds'in son albümü *Push the Sky Away*'in yaratım ve stüdyo kayıt öyküsü

olarak başlayan maceranın **Nick Cave** tarafından kaleme alınmış otobiyografik bir metinle iç içe geçirilmesi ile gerçek bir belgeye dönüşen modern kurgusal bir anlatı.

Filmin girişinde tüm ekranı kaplayan 15 monitör ve gün sayacı ile **Nick Cave**'in yaşamı akıyor gözümüzün önünden. Çocukluğunun geçtiği Wangaratta'daki Ovens nehrinin kenarı, tren gelirken köprüden atlama ritüelleri, dini okul, İsa motifleri, gençliğindeki sigara/esrar günleri, hayranı olduğu **Elvis**, punk müzik günleri ve **The Birthday Party**, uyuşturucu iğneleri, esrik günler, Berlin günleri, **Blixa**, **Wenders**'ın filmi **Wings of Desire**'daki sahne performansı, **Kylie Minogue** ile çektiği klip, **Anita**, evlilik töreni ve eşi **Susie**, çocukları, **Nick Cave & The Bad Seeds** görüntüleri. Hızla akan bu ardışık görüntüler filmin bir özeti, 20.000'inci gününe ulaşan bir yaşamın özeti. Bu görüntülerin ardında 20. yüzyıl başında insan olmayı bıraktığını ve bir yamyama dönüştüğünü ilân eden Avusturyalı bir rock yıldızı var. Karanlıkların Prensi lâkabını almış, sahne performansları ile tanrı benzeri varoluşunu sonuna kadar yaşamış bir efsanenin, ismi çevresinde inşa edilmiş miti yıkma girişimi olsa gerek bu yamyam metaforu. Kazanında pişirdiği başta eşi **Susie** olmak üzere yaşamına girmiş ve iz bırakmış onca insan, onca yaşantıyı öğütürken şarkı sözü olarak dış dünyaya tükürdüğü sürecin öznesi bir yamyam olarak görüyor **Nick Cave** kendini. Yoksa herkesin sandığı gibi bir kral, bir tanrı veya bir efsane olarak değil. Uyanıyor, yazıyor, yiyor, yazıyor, TV izliyor, çocuklarıyla oynuyor. İrkiltici bulduğu dış dünyaya çıktığında deneyimler topluyor sonra tekrar içeriye, kendi yarattığı dünyasına dönüyor. Yazıyor, TV izliyor, uyuyor, uyanıyor, yazıyor.

Koridordan ilerleyip çalışma odasına giren kameranın kaydettikleri: lokal ışıktaki duvardaki tablolar, resimler, kadın fotoğrafları, kitap yığınları, kule şeklinde üst üste. Adeta bir dekor kurulmuş. Kütüphaneler, duvarlarda kâğıt notlar, fotoğraflar, albüm kapakları. Duvarlarda boş alan yok, tamamen kaplı. Masanın tam arkasında büyük bir poster; bir westernden yüzü kanlar içinde bir kovboy. Biblolar, at üstünde kahramanlar. Masasında, mavi daktilo başında lacivert ceket, beyaz gömleği ile **Nick Cave**. İki tarafında akrobat lambalar olan masanın üzerinde de kitap yığınları, dekoratif, sahafvari dizilmiş. Telefonun kayıt aletinden gelen ve psikanalisti **Darian** ile öğlen randevusunu hatırlatan sekreterinin sesi. Yüzü buruşan **Cave**'in mekânla bütünleşmiş yazma eyleminin sonu ve hayal dünyasını sözcüklerle kurmaya devam eden yamyamın odada yankılanan sözleri:

“Ne kadar yazarsam, dünya o kadar ayrıntılı ve ince işlenmiş hale geliyor ve bu dünyada yaşayan, ölen veya yitip giden tüm karakterler aslında benim çarpıtılmış versiyonlarımdan ibaretler.”

Psikoanalist Darian'la Randevu

Set ortamında 2 günde çekilmiş 10 saatlik terapi seansının filme dahil edilen bölümlerinde ele alınan ilk konu **Cave**'in ilk karşı cins etkilenimi. Siyah saçlı beyaz yüzlü **Julie**, Kabuki tiyatrosundaki gibi makyaj yapan bu tuhaf kızın anlatımı, **Cave**'in eşi **Susie**'yi ilk gördüğü zamanki muhteşem etkileniminin ilk tohumlarını barındırıyor.

Psikanaliz seansında öykü formatında şarkı yazma deneyimini açıyor **Cave**: hayatımızı tanımlayan çok değerli, orijinal anılar ile ömür boyu peşinden koştuğumuz potansiyel anılar -yani hayaller- üzerine inşa edilen öykülerin tekrar tekrar anlatımı ile mitleştirilmesi. Söz ettiği, erken çocukluk anıları, yüreğin atışının değiştiği anlar. Bu yaratım sürecinde anımsamanın önemi ve hafıza kaybının **Cave** için en büyük korku, olası en büyük travma olacağı endişesini dile getirmesi, sahnelenmiş psikanaliz seansının stüdyo ortamının yapaylığını aşan en samimi anlarından biri oluyor. Psikanalist **Darian** ile **Cave** arasında karşılıklı amorslar ile ilerleyen bu sahne finalde **Cave**'in monitördeki endişeli yüzü ile kapanıyor.

Kyle Anderson'a verdiği mülâkattan öğrendiğimiz, psikanaliz seansının senaryoya eklenmesi ile **Cave**'in önemli bir kazanımı da yaratıcı süreci üzerine derin düşünme fırsatı bulmuş olması¹. Daha öncesinde garanti olarak gördüğü, kendiliğinden akan bir sürece dışarıdan bakma, inceliklerine odaklanma ve dile dökme deneyiminden hem kendisi hem de başkaları için faydalı sonuçlar çıktığını düşünüyor. Filmde seans saatini beklediği sırada **Cave**'in izleyiciyle paylaştığı kontrpuan kavramı da bunlardan biri.

“Şarkı yazmanın özünde kontrpuan vardır. Anahtar odur. İki benzeşmeyen imgeyi yan yana koyup kıvılcımın hangi yöne sıçrayacağına bakmak. Küçük bir çocuğu, ne bileyim bir Moğol psikopatla falan aynı odaya koyup arkana yaslanmak ve neler olacağını görmek. Sonra diyelim ki üç tekerlekli bisiklete binmiş bir soytarıyı içeri gönderir ve yine bekleyip izlersiniz. Bu da olmazsa, soytarıyı vurursunuz.”

Seansta dile gelen diğer bir konu **Cave**'in babası ile ilgili önemli bir anısı olan, ona *Lolita*'nın ilk bölümünü okuması deneyimi. Oğlu ile bu tür bir paylaşımı **Cave**'in gözünde babasını değiştirmiş, daha büyük bir şeye dönüştürmüştür. Yine babasının varlığını belli etmeden **Cave**'i sahnede izlediği iki örnekte ona “melek gibiydin” demesi **Cave** için çok şaşırtıcı olmuştur- punk müzik konserlerinin sahne performanslarının ne kadar çılgın olduğu göz önünde tutulduğunda melek benzetmesi ironik gelmiştir. Sahnedeki performansının kendini şarkıya kaptırdığı bazı zamanlarda bir an için tanrılaştırma potansiyeli taşıdığını,

¹ Kyle Anderson interview. “The Unbearable Lightness of Being Nick Cave.” 2014. ([link](#))

dönüştürücü bir potansiyeli olduğunu aktarıyor **Cave** seans sırasında: “sahnede bir şey olur ve seni alıp götürür”. **Cave**’in günün ikinci yarısında yapacağı kişisel arşiv ziyaretinde orijinal kopyasını göreceğimiz **Lolita**’yı oğluna okurken babasına olanın da bu olduğunu düşünüyor **Cave**:

“Hepimizin başka biri olmayı istediğimizi düşünüyorum. Ve hayatımızda bu dönüştürücü şeyin gerçekleşmesini bekliyoruz. Ve bence çoğu kişi şu veya bu şekilde bunu buluyor. Orası, kim olduklarını untabildikleri ve başka biri oldukları bir yer.”

Arabaya Gelen Konuklar

En korktuğu şeyin hafıza kaybı olduğunu samimi bir endişe içinde itiraf ederken, anılar, gündelik yaşama ve sürekli yazma eylemine serpiştirilmiş yoğunluklar oluyor **Nick Cave** için. Şarkı sözü oluyor, vicdan azabı oluyor, sevinç veya suçluluk oluyor. Belgeselde yağmurlu ve kasvetli Brighton sokaklarında silecekleri sürekli çalışan arabasıyla turlayan **Cave**’e ön koltukta eşlik eden yol arkadaşlarıyla olduğu gibi, geçmişten gelen karanlık yüzler dikkatini çekmeye çalışıyor. Kendisine soruyor her seferinde:

"Onları yeterince hatırladım mı, olması gerektiği gibi onurlandırdım mı, onları canlı tutmak için elimden gelenin en iyisini yaptım mı?"

Arabada boş olan yan koltukta beliren ilk kişi, Emmy ödüllü İngiliz oyuncu, **Raymond Andrew “Ray” Winstone**. Ürpertici ve döngüsel bir müzik geçişi sağlıyor. **Cave** gergin, konuşmaya başladığında el-kol hareketleri belirgin. Yağmur ve aralıksız çalışan silecekler gerginliği akışkan hale getiriyor. Arada klâkson ve siren sesleri gibi tekinsiz efektler atmosferi daha da geriyor. **Ray**’in açtığı diyalog 50 yaş sonrasında gelen kendini değiştirme isteği ve sahne hayatını sürdürmenin zorluğu üzerine. **Cave** ise rock yıldızının ilâhî olabilmesi için sunduğu imajın çok sık değiştirilemeyeceği, belli bir mesafeden sabit bir çizgi olarak algılanması gerektiği kabulüne sahip. Tanrı gibi sabit olması gerekiyor. Performans anındaki tanrı gibi oluşu sürdürmenin yolu ise kendine inançtan geçiyor ve bu inancın da dışarıdan gelecek olan onaydan bağımsız olması düşünülemez **Cave** için.

“Gerçekten hep olmayı istediğim kişi olabildiğim an. Sahnede bir şey oluyor seni alıp götürüyor, zamanı farklı hissediyorsun ve sen osun.

Yanlış bir şey yapamayacağını hissediyorsun. Sonra ön sıradakilere bakıyorsun biri esniyor veya öyle bir şey oluyor... O zaman her şey kayboluyor ve garibanın teki olarak kalakalıyorsun. Seni çarmıha geriyorlar.”

Arabanın camı buğulanırken bilimsel bir gerçeği metafora dönüştürüyor **Ray**'in yanıtı: “Dışarısoğuksa ve içerisi sıcaksa pencereler buğulanır”.

Warren Ellis Ziyareti

Warren Ellis 1996'dan bu yana **Nick Cave & The Bad Seeds** üyesi, bestelerdeki ikinci isim. **Nick Cave** ile müzikal ortaklıklarında birlikte üreten ve eğlenen ayrılmaz bir ikili oluşturuyorlar uzun süredir. **Ellis** hemen her ağzını açtığı anda espri üreten bir karakter. **Nick Cave**'in ironi anlayışı ise belki de ona hediye getirdiği kafes içinde iki plâstik muhabbet kuşunda gizli. Birlikte yarattıkları sınırlarda gönüllü tutsaklıklarıyla muhabbeti sürdüren rock bağımlıları olarak mı görmeliyiz acaba bu ikiliyi. **Ellis**'in mutfağında, **Cave** için

hazırladığı yılanbalığını yerken yaptıkları sohbet yine sahne performansının dönüştürücü özelliği üzerine. Psikanaliz seansında akla gelen **Nina Simone** konseri örneği yemek sohbetinin konusu olarak biraz daha ayrıntı kazanıyor ve **Ellis**'in verdiği yeni örnek ile (Paris'teki **Killer** konseri) destekleniyor.

Evden ayrıldığında yolda bir koyun sürüsü arabanın önünü kesiyor. **Cave**'in kendi sınırlarından ve **The Bad Seeds**'in onun yaratıcılığını tamamlayan, hatta ehlileştiren özelliğinden bahsettiği sözlerinin tam bu görüntüye eşlik etmesi tesadüf değil elbette.

“İnsan sınırlarını anlamalı. Seni muhtemelen olduğun o muhteşem felaket haline getiren kendi sınırlarıdır. Benim için işbirliği burada devreye giriyor. Kör, şekilsiz ve büyük ölçüde tek başına kuluçkaya yatırılan bir fikri alıp birlikte çalıştığım bu garip yaratıkların onu başka bir şekle sokmasına, daha iyi bir hale getirmesine izin veriyorum. İşte bu gerçekten görülmeye değer bir şey.”

Blixa ve Post-punk

Araba yağmur altında yol alırken **Cave**'in yeni konuğu **Blixa** oluyor. Gergin bir müzik, arada sirenler **Cave**'in ciddi ve tedirgin duruşuna eşlik ediyor. **Blixa Bargeld** 2003'de gruptan ayrılan bir **The Bad Seeds** üyesi. Ancak **The Bad Seeds** üyesi olmadan önce, sırasında ve sonrasında **Einstürzende Neubauten** üyesi. **Nick Cave**'in **Blixa**'yı keşfi ve birlikte çalışmaya davet etmesi, her ikisinin Batı Berlin günlerine götürüyor bizi. Farklı ülkelerde hemen aynı zaman diliminde, 1977-78 gibi kısa bir süreye sıkışan ancak rock müzikte progressive rock zirvesinden radikal bir ayrımı temsil eden punk müzik döneminde **Nick Cave** de Melbourne'da **The Birthday Party** isimli grubu ile önemli bir aktör olarak varlığını sürdürüyordu. 83'de dağılmadan önce Berlin'e yerleşen **The Birthday Party** üyelerini ise o dönemin alman deneysel yeraltı müziği karşılamıştı. **B-Movie**'de² ayrıntılı olarak anlatılan bu dönemin önemli aktörlerinden olan **Blixa** için ilk izlenim olarak **Cave** “O'nun müziği “yas dolu”, **Bargeld** “harap edilmiş” görünüm sergiliyor ve çığlıkları köşeye sıkışmış kedilerden veya ölmekte olan çocuklardan duyabileceğiniz seslere benziyor” demiştir.

² *B-Movie: Lust & Sound in West-Berlin 1979-1989* (Jörg A. Hoppe, Heiko Lange, Klaus Maeck, 2015).

Nick Cave & The Bad Seeds'in 1984'deki kuruluşundan itibaren grupta yer alan **Blixa** ile 20 yıl birlikte müzik yaptılar. Gruptan ayrılmadan önce son katıldığı albüm olan *Nocturama*'nın hazırlığında stüdyoya Cave'in tamamlanmış şarkılar ile geldiğini, **The Bad Seeds**'in katkısını o dönem devre dışı bıraktığını konuşuyorlar arabada. Cave gergin ve **Blixa**'nın gruptan neden ayrıldığını halen sorguladığına tanık oluyoruz. Anlaştıkları konu geçmişte yapılmış bazı şarkıların halen yeniden yorumlanmaya açık olması, buna karşın bazı şarkıların ise **Blixa**'nın deyişiyle bu tür yenilenmeye kapalı olması: "Kendilerini yabancılaştırıp başka bir yere gidiyorlar ve içinden hala geçerli bir şeyi dışarı çıkarabileceğin kapıyı bulamıyorsun". Tıpkı geçmişte kurulmuş bazı ilişkilerin yenilenmeye kapalı oluşu gibi. Sahne sonunda **Blixa** kaybolur, **Cave**'in parmakları direksiyonda gergin bir tempo tutmaktadır.

"Bir şarkının anlaşılmadan önce verdiği hissi seviyorum. Hepimiz o anın derinliklerinde çalarken şarkı yabancı ve ehlileşmemiştir. Kısa sürede evcilleşir ve onu tanıdık bir şeye doğru sürükleriz. Boyun eğer ve onu diğer şarkılarla birlikte ahıra sokarız ama hala şarkının hükmettiği bir an vardır ve canın pahasına tutunur, düşüp boynunu kırmamayı umut edersin. İşte stüdyoda peşinden koştuğumuz şey o kısacık andır."

Nick Cave Kişisel Arşivi

Nick Cave'in öğleden sonraki işi arşivine uğramak. Apartmana girip az ışılandırılmış bir koridordan geçiyor. Zaman tüneli gibi. Duvarları yıpranmış bir

diğer koridor depoyu andırıyor, etrafta eski eşyalar, dosya rafları ile dolu. İki üç kişinin çalıştığı bir odaya ulaşır labirentin sonunda. Projeksiyon ile duvara yansıtılan fotoğraflara bakıp arşiv görevlilerinin sorularını yanıtlıyor. Okul yaşamına ve ilk grubu **Boys Next Door** günlerine ait fotoğrafları gösteriyorlar. Bir sonraki grubu **The Birthday Party** (1973-1983) ile 1981'de Köln'de verdikleri konserin görüntüleri hem post punk dönemi için önemli bir kayıt hem de **The Birthday Party**'nin yolun sonuna nasıl geldiğini anlatıyor. Köln konserinden 4-5 kare duvara yansıtılmış. **Cave** elinde bir çubuk ile fotoğrafları yorumluyor. Adım adım, Alman izleyicinin sahnede işemesinin ve bas gitarist **Tracy**'nin adamı yumruklamasının fotoğrafları. Bir organizatör tarafından dünyanın en vahşi grubu olarak tanıtıldıkları zamanlar ve konserlerin artık pek müzikle alakası kalmadığını, insanların tuhaf ne olacak acaba diye gelmeye başladığını hissediyorlar.

Filmde çok fazla yer verilmeyen ama **Nick Cave**'in müzikte durduğu yeri anlamak için önemli olan punk ve post-punk kavramlarına bu noktada bir parantez açıp bakmakta fayda var. Punk müzik hareketinin temeli olan "alışılmış olanı yıkmaya refleksi" her ne kadar **The Birthday Party** gibi pek çok grubun sonunu getirmiş olsa da o dönemin isyankâr hareketlerinin etkilendiği teorisyenlere bakarsak yapılmak istenenin daha ciddî bir şey olduğu anlaşılıyor. Bu teorisyenlerden biri olan **Debord**'un 'saptırma' (Fr: détournement) kavramı önemli³: var olan gerçekliğin daha iyi/yüksek bir gerçeklik için olumsuzlanmasını gerektiriyor. Bu arayış bir anlamda gerçekliğin yeniden keşfi anlamına geliyor. 70'lerin isyankâr dünyasında terk edilmiş binaların işgali, sokak eylemleri yanı sıra duvar yazıları ve serbest çağrışımsal sanat etkinlikleri bu kapsamda ele alınıyor. Saptırma ile her şey baş aşağı dönüyor, anlamsız olandan yeni anlam üretilirken, anlamlı olan anlamsıza çevriliyor. Absürt olanın altı çiziliyor. Bu anlayışla yola çıkan pek çok hareketten biri olan punk müziği ve sonrasında gelen post-punk açılımı günümüze kadar uzanan yaratıcı ve özgürleştirici pek çok yeni müzik akımına ilham veriyor.

Punk hareketini biraz daha iyi kavramak için İngiltere ve Amerika'dan iki örneğe bakalım. İngiltere'de hareketin bayrağını taşıyan grup **Sex Pistols**. Grubun dört single ve iki albümlük kısa ömründe müzik dünyasına etkisi güçlü. Bu etkinin kaynağında hem grubun menajeri **McLaren**'in geçmişinden gelen

³ Guy Debord. *The Society of the Spectacle*. Black & Red Books, Detroit, 1970.

'durumcu' (Eng: situationist) fikirlerinin gruba ideolojik yön verışı hem de ismi sonradan **Johnney Rotten** olarak değiştirilen vokalist **John Lydon**'ın sokaktan süzdüğü izlenimlerin şarkı sözüne dönüşmesi ve grubun beyni olarak adlandırılması önemli. Bir yanda da işsizlik, umutsuzluk, "No Future-Gelecek Yok" inançsızlığı ve isyan var. Punkta sözlerin ve fikirlerin müzikten önde geldiğini, müziğin iyisini hedefleyen düzgün, iyi ücretler karşılığı sahne alan gruplardan çok farklı kaygılarla sahneye çıktığını ve grup menajerlerinin de kurumsallaşmış müzik sektörünün satışı garantili piyasa işinin peşinden koşan menajerlerinden farklı olarak orijinal ve yeni olan, sokaktan ilham alan işlere şans veren, yüksek risklere açık maceracılar olduğunu söyleyebiliriz.

İkinci örneğimiz içinse Amerika'da punk müziğin gelişimini anlatan bir filme göz atabiliriz. **CBGB (Randall Miller, 2013)** isimli film, aynı isimli barı işleten ve yalnızca orijinal müzik yapan gruplara, para da ödemedi sahneye çıkma şansı veren **Hilly Kristal** isimli maceracı bir işletmeci/menajer olma heveslisi üzerinden New York punk hareketini anlatıyor. Sahneye çıkarak kendini geliştiren gruplardan öncü olan ikisi, **McLaren**'in Aşağı Manhattan ziyareti sırasında giyim tarzlarından etkilendiği grup **Television** ve Amerika'nın ilk punk albümünü yapıp büyük sahnelerde boy gösteren **Ramones**. Barda diğer sahne alanlar **Talking Heads**, **Deborah Harry/Blondie**, **Patti Smith**, **Lou Reed**, **Iggy Pop**, **Dead Boys**, diye gidiyor, filmin sonunda **Police**'e kadar geliyor. Burada müzik yapanlar kendilerine punk demiyor başlarda, orijinal müzik yapan herkese açık, ama sonra yeni çıkan **Punk Magazine**, eleştirmenler, yeni isimler arayan menajerler ve yatırımcılar bara gelip gitmeye başlayınca işin rengi değişiyor. Bu bar East Village Bowery'de, yani Manhattan'ın doğu yakasında ve anlatılan ortam

Almanya ve İngiltere örneklerinden oldukça farklı. Burada da isyankâr, nihilist duruş önemli, ama müziğin kalitesi İngiltere’dekinden daha iyi, Almanya’daki kadar da deneysel değil. İcra edenlerin eğlence merakı ve anlayışı (seks, uyuşturucu, alkol, şiddet!), kuşkuculuk, ironi, alaycılık ve inançsızlık her üç ülkenin punk hareketindeki ortak payda.

Ann Swidler’ın dediği gibi kültürel/sanatsal yaratıcıların seyirci ile buluşmasında uzlaşılar kadar ‘yenilik’ (Eng: innovation) de önemli (2010)⁴ ama bu yenilik ancak günümüzün gerçek dertlerini dikkate aldığı anda ayağı yere basar ve seyirci ile buluşabilir, diğer türlü kalıcı olmaz ve çöpe gider. Punk müzik hareketinin yenilikçi yanı ve başarısı da döneminin nabzını birebir yansıtabilmesi, müziği üretenlerin sokaktan gelen sahici dertlerinin, yetkinlikten çok otantikliği önemseyen müzisyenler ve müzik aletleri ile uygun alıcısına aracısız olarak ulaşabilmiş olmasında yatıyor. **Swidler**’ın makalesi seyircinin hangi kültürel ürüne erişimi olacağını belirleyen farklı sosyal organizasyonlar olduğunun da altını çiziyor. Bunlardan biri olan “pazarın ürünü kitleye mal etme eğilimi” yeni ve özgün olanın öyle kalması için bir tehdit iken, bir diğer organizasyon şekli olan “bölümlenmiş ve bilgili seyirciden geri bildirim olarak etkileşime girmek” yaratıcı çemberi yenilik ve hakikî temsil yönünde desteklemek için önemli. **CBGB** filminde Amerika punk hareketinin başlangıcı için çizilen porte kültürel/sanatsal ürünler için (örneğin müzik) yaratıcı çemberin nasıl oluştuğuna güzel bir örnek.

Nick Cave’in müzik yaşamı boyunca yaşamak için seçtiği şehirler ve ortamlar da onun hep anılan bu yaratıcı çemberin içinde olduğunu, ortamı beslediğini ve ortamdan beslendiğini gösteriyor. Filmde arşiv ziyareti sırasında uzunca bir bölüm de bu nedenle Berlin’de geçirdiği zamana, orada yaşadığı odaya ayrılmış

⁴ Ann Swidler. "Access to Pleasure: Aesthetics, social inequality, and the structure of culture production." *Handbook of Cultural Sociology* Eds: Hall, Grindstaff and Lo. Routledge, 2010.

durumda. *And the Ass Saw the Angel* adlı ilk kitabını yazdığı bu odayı **Cave**, sıkışık bir alanda merdivenle çıkılan, üzerinde uyuduğu bir şiltesi olan ana rahmi gibi harika bir yer olarak tarif ediyor. Cumartesi sabahları Berlin bitpazarında geçirdiği zamanlar sayesinde pornografi, dini sanat ve ikona koleksiyonu oluşmuş. Bir çikolata kutusuna denk gelişini anlatıyor, içinde ince kâğıda sarılı çok uzun 3 tutam saç buluyor, farklı başlardan kesilmiş. Fotoğraflarda bu saçların odasının duvarında da asılı olduğunu görüyoruz. Seksenlerde kaldığı yerleri çok sık değiştirdiğini ama kaldığı her yerde kendine ait bir masa olduğunu, üzerini süpürüp bir kutuya tıktığını aktarıyor. O yüzden bir **Nick Cave** arşivi var ortada.

Arşivde karşımıza çıkan bir diğer kayıt da **Cave**'in hava durumu günlükleri. Bir kutudan ve ince kâğıtlara sarılı olarak çıkan defterler. Eldivenler ile inceleniyor. Konuşurken hareketli kamera ve yumuşak -renkli-mavi-yeşil hâkim bir aydınlatma var. Yakın planda defterden el yazısı görüntüleri. “En korktuğum şey doğa” diyor **Nick Cave**. Brighton’da yaşayan bir Avustralyalı olarak hava durumu hakkında günlük tutmak, kötü hava şartlarına hâkim olmanın bir yolu onun için. Kötü hava hakkında yazdıkça hava gerçekte olandan uzaklaşıp kurgusal bir yalana dönüşüyor, günlük hayatı da hayal gücüyle ilgili bir egzersiz haline geliyor.

“Ne gariptir ki ben havayla ilgili yazdıkça daha da kötüleşiyor sanki ve daha ilginç bir hal alıyor. Ve onun için hazırladığım anlatıya göre şekilleniyor. Hava durumunu ruh halimle kontrol edebiliyorum. Ne var ki ruh hallerimi kontrol edemiyorum işte.”

Otobiyografi Üzerine

Dünya Üzerinde 20.000 Gün kurgusu ve sinematografik anlatım araçları ile kendini tamamen **Nick Cave**'in kendini anlatımına, anlatımı ile bireysel dünyasının yeniden inşasına teslim etmiş durumda. Bu nedenle otobiyografik bir belgesel ile karşı karşıya olduğumuz için bu kavramın günümüzdeki anlamına bakmalıyız. Edebiyatta otobiyografinin günümüzde yükselişe geçtiğini ancak tarz değiştirdiğini söylüyor **Nilüfer Kuyaş**⁵. Modern klasiklerde (**Proust**, **Joyce**, **Woolf**) otobiyografilerin, bireyin büyük toplumsal baskılarla mücadele ederek kimliğini bulmasının hikâyesi olduğunu, bireyin toplumla pazarlık halinde olduğunu ancak günümüzde bireyin müzakere masasını terk etmiş olduğunu hatta müzakere masası diye bir şeyin artık kalmadığını söylüyor. Topluma başkaldırarak, isyan ederek, duruş sergileyerek kimliğini oluşturmaya çalışan insanın hikâyesi yerine; topluma zaten vereceği notu vermiş, çok erken yaşta kaşarlanmış, yapacağı pazarlığı çoktan yapmış, son derece bencil ve faydacı benliklerin sergilendiğini ancak bu benliklerin bir yandan da gayet kırılğan, belirsiz ve tereddütlü olduğunu tespit ediyor.

Nilüfer Kuyaş'ın günümüzdeki otobiyografik yazın için adlandırması, Fransızların kullandığı terminoloji ile "autofiction", yani oto-kurmaca. Yazarın adını taşıyan ve yazara çok benzeyen bir roman kahramanının izlendiği romanlara oto-kurmaca deniliyor. Bu tip romanlarda konu yok, kurgu çok önemli değil, derinlikli çizilmiş roman kişileri yok, günlük hayatında yazarla birlikte gezinilen kişisel bir video günlüğüne benziyor. Meta-kurmaca tekniği ile de roman okurlara kurmaca bir yapıt olduğunu sürekli hatırlatıyor. Diğer özellikler, yazarın ve metnin şeffaflığı, gerçeklik ile kurmaca yani kişinin iç dünyasıyla topluma sunduğu kişilik arasındaki ilişki ve gerilimin sorgulanması ve insan benliğinin bir kurmacalar dizisi olarak gösterilmesi.

Dünya Üzerinde 20.000 Gün belgeselinin yönetmenler ile birlikte eş senaristi, oyuncusu ve kurguda son karar hakkını elde etmeden kendisi hakkında bir belgesel önerisine evet demeyen kahramanı **Nick Cave**'in de günümüz otobiyografilerine örnek teşkil edecek bir oto-kurmaca filminin yaratıcılarından

⁵ Nilüfer Kuyaş "Otobiyografi neden yükselişte?" ([link](#))

biri olduğunu söyleyebiliriz sanırım. Bir yandan “yaşamda bir gün” tarzı kurgusuyla sanatçının yaşamının yirmi bininci gününde evinde, psikoanalistinin ofisinde, Brighton sokaklarında hayali konuklarıyla dolaştığı arabasında ve kişisel arşivinde kendisine eşlik ediyoruz. Bir yandan da içe kıvrımlı bakışı ve güçlü ifadeler barındıran öz anlatımı ile yıllar içinde mitleşmiş kimliğini sorgulamasına ve topluma sunduğu kişilikten vazgeçmeden sahne dışındaki kimliğini yeniden kurmasına tanıklık ediyoruz.

Filmin kişisel arşiv sekanslarından atlanmaması gereken bir diğeri de **Nick Cave**'in şu an evli olduğu **Susie**'yi seçiminde çocukluğundaki beyaz yüzlü siyah saçlı kız çocuktan etkilenimi ile başlayan, yaşamı boyunca onu etkilemiş sayısız kadın kahramanın resmigeçidini içeren TV görüntüleri ve ona eşlik eden ses kaydı. Meta-kurmaca tekniğinin bir uyarlaması gibi, geçmişten bu güne **Cave**'in idealize ettiği kadın tiplemesinin etkilendiği her kadın imgesi ile yeniden kurulması ve sonunda seçtiği eşte, çocuklarının annesi olan **Susie**'de bütünleşmesi söz konusu. Bu kurmaca fikrini destekleyen bir diğer unsur da yine arşivde karşımıza çıkan **Lolita** kitabının babası tarafından ona okunan ilk satırlarında saklı. Kapaksız kitabın ilk sayfasını görüyor, ilk paragrafı okuyoruz.

“Onun bir öncülü var mıydı? Evet elbette vardı. Aslına bakarsanız, bir yaz, her şeyin başlangıcındaki o kız-çocuğunu sevmemiş olsaydım, Lolita diye birisi hiç olmayabilirdi.”

Arabaya Gece Gelen Son Konuk:

Arşiv ile eve dönüş arasında **Cave**'in son konuğu **Kylie Minogue**. Arşivde onunla yaptığı klip çalışmasının kendisi için özel bir dönem olduğunu anlatmıştı. Fotoğraflarında samimîydiler, **Cave**'in zihni için **Minogue** belli ki “müzik” değil “kadınlar” alanında kodlanmıştı. **Minogue** arabada arka koltukta beliriyor, **Cave**'in diğer erkek konukları gibi ön koltukta değil. **Cave**'in dikiz aynasından **Minogue**'u izleyebildiğini görüyoruz onlar konuşurken. Hatta zaman zaman biz de **Cave**'in gözünden izliyoruz **Minogue**'u. Sohbetlerinin kayda değer konusunu ise unutulma korkusu oluşturuyor. **Minogue**'un unutulmaktan ve yalnız kalmaktan korktuğunu söylemesi **Cave**'i şaşırtıyor. “Nasıl olur” diyor, “bal mumu heykelin bile yapıldı senin”. Bir değil beş tane bal mumu heykeli olduğunu öğreniyoruz **Minogue**'un, Kraliçeden sonraki en yüksek sayı imiş. Kışkırdım, diyor **Cave**. Kendi imgesini, kendi idealleştirdiği kadınların imgeleri ile kıyaslıyor evet, ama kendisinden geriye bırakmak istediği öykünün bir veya birkaç balmumu heykele sığmayacağını da bize açıkça anlatmış durumda.

Sonuç Yerine

Dünyada şimdiden bir iz bırakmış kişilerden Avustralyalı rock müzisyeni ve şarkı sözü yazarı **Nick Cave**. On sekiz yaşlarından beri müzik yapıyor punk dünyasının karanlık prensi. Yaşamını henüz yaşarken anıtlılaşmayı başarmış, bunu kimliğinin doğal bir uzantısı olarak, bilinçli bir inşa süreci içinden gerçekleştirmiş durumda. O kendini yaşantısının merkezine koymuş bir narsist karakter aslında, narsistlerin üretken ve iyicil olanlarından. Kimlik inşasında geçirdiği değişimler üzerine düşünen ve düşüncelerini şarkı sözü olarak tüm dünyaya hediye edenlerden. Şeytanla bir anlaşması varsa da **Crossroads** (1986, **Hill**) filmindeki blues şarkıcısı **Robert Johnson** örneğindeki gibi yaratıcı yönünü geliştirmek üzere bir akit. **Cave**'in karanlık yönü gotik tarzdan beslense de tekensiz olmaktan çok melânkolik tonuyla hüznü, zararsız ve ilham verici.

Kyle Anderson'un dediği gibi, filmde gerçek ve sahte arasındaki çizgiyi bulanıklaştıran, hiperrealizm duygusu veren, sahnelenmiş bir yaşam görüyoruz; **Cave**'in gerçek kişiliği ile son 30 yıldır yazı ve performansları ile özenle inşa ettiği imajı arasındaki çizgi de pek farklı değil. Yaşam boyu hep kim olduğunu unutup

başka biri olmaya mı çalıştı **Nick Cave**, yoksa kim olduğunu kendine ve dinleyenlerine unutturmamak üzere bir anıt yaşam mı inşa etti? Oto-kurmaca özellikteki belgeseli ile bize bu dünya üzerinde geçirdiği 20.000 günün her bir anının çok özel olduğunu, onların kendisi olmasa da anımsama eyleminin çok özel olabileceğini gösteriyor. **Gabriel Garcia Marquez**'in dediği gibi: “Hayat insanın yaşamış olduğu şey değildir, anlatmak için neyi nasıl hatırladığıdır.”

Nick Cave'in her an kayda geçen yaşamını kayda değer kılmak için harcadığı anımsama çabasını görünür kılan bu filmin finalinde onu ana vatanı Avustralya'da, son albümü ***Push the Sky Away*** için verilen konserde izliyoruz. Aynı anda, paralel kurguda evinden gece yürüyüşe çıkan **Cave**'in deniz kenarına ulaşmasını izliyor, o denize bakarken biz tam karşı açıdan ondan sallantılı bir kamera ile uzaklaşıyoruz. Bu film için oldukça iyi iş çıkarmış olan görüntü yönetmeni **Erik Wilson**'un görüntüleri ve **Jonathan Amos**'un son kurgusu ile bizler geri geri, salına salına denize açılırken **Nick Cave** ve kara giderek küçülüyor. Bu final sahneye yerleştirilen **Cave**'in son sözleri ile yazımızı da sonlandıralım:

“Sonuçta tamamen anladığım şeyler ilgimi çekmiyor. Yıllar boyunca yazdığım kelimeler yalnızca bir cila. Kelimelerin yüzeyinin altında yatan gerçekler var. Bir deniz canavarının kamburu gibi apansız ortaya çıkan ve sonra tekrar yok olan gerçekler. Performans ve şarkı benim için canavarı yüzeye çıkarmanın bir yolu. Yaratığın gerçek olan ve bize malûm olan şeyi yarıp kendini gösterebileceği bir mekân yaratmanın. Hayalle gerçeğin kesiştiği o pırıltılı mekân, işte tüm aşkın ve gözyaşlarının ve sevincin var olduğu yer orası. Ve biz orada yaşıyoruz.”